

РЕШЕНИЕ

№ 3521

гр. София, 30.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-В СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Николай Димов

Членове: Велина Пейчинова
ИВЕЛИНА М. СИМЕОНОВА

при участието на секретаря Юлия С. Димитрова Асенова
като разгледа докладваното от ИВЕЛИНА М. СИМЕОНОВА Въззивно гражданско дело № 20211100512816 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – чл. 273 ГПК.

С решение № 20140235 от 16.06.2021 г. по гр. д. № 65059/2020 г. по описа на Софийски районен съд, I ГО, 33 състав, са отхвърлени осъдителни иски с правно основание чл. 59 ЗЗД и чл. 86 ЗЗД, предявени от М.НА В.Р. (МВР) срещу В. В. Ц., ЕГН *****, за заплащане на сума в общ размер на 632,95 лв., платени както следва – от Софийски градски съд - 20 лв. по НОХД № 3526/2016 г.; 250 лв. по НОХД № 4239/2015 г.; 50 лв. по НОХД № 5651/2016 г. и 186,93 лв. по НОХД № 6602/2015 г.; от Окръжен съд - Бургас - 65,38 лв., изплатени през 2017 г. и от Софийски апелативен съд – 60 лв. по НОХД № 400/2017 г., ведно с лихва за забава, начислена от 28.02.2018 г. до 23.12.2020 г. в размер на 181,09 лв., ведно със законната лихва върху главницата от депозиране на исковата молба - 23.12.2020 г. до окончателното изплащане. Осъдено е М.НА В.Р. да заплати на В. В. Ц. сумата от 300 лв., представляваща разноси за адвокатско възнаграждение.

В законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК е подадена въззивна жалба от ищеца по делото – М.НА В.Р., чрез главен юрисконсулт М. С., с която се обжалва изцяло първоинстанционното решение, като са наведени доводи за неговата неправилност поради постановяването му в противоречие на материалния закон и необоснованост. Посочва се, че решаващият съд не е преценил правилно и в съвкупност доказателствения материал по делото и доводите на ищеца, поради което е достигнал до неправилни правни изводи. Твърди се, че претендираната сума е единствено и само за явяване и защита в съдебни заседания от страна на ответника - като вещо лице - служител на МВР, на изготвени

експертни заключения, а не са претендирани суми, присъдени на ответника по делата, по които се е явявал като вещо лице за разноски. Твърди се, че в случая са доказани всички кумулативни предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по чл. 59, ал. 1 ЗЗД. Поддържа се, че първоинстанционният съд неправилно е приложил материалния закон, приемайки, че ответникът правомерно е получил процесната сума на основание чл. 21 от Наредба № 2/29.06.2015 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (Наредбата) в актуалната за иския период редакция. В случая ответникът е работил по служебно правоотношение при ищеца, като едно от задълженията му съгласно длъжностна характеристика е при необходимост да взема участие като вещо лице при огледи на местопроизшествия или други процесуални действия при строго спазване на изискванията на НПК. Сочи се, че във връзка с изготвянето на съдебни експертизи за служителите от МВР се прилагат разпоредбите на посочената Наредба № 2/29.06.2015 г. на Министерство на правосъдието за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, като в чл. 22, ал. 1 от цитираната Наредба е посочено, че когато за извършване на експертизата е определено вещо лице – служител на МВР, какъвто се явява ответникът, органите, назначили експертизата, заплащат на МВР направените разходи за труд, консумативи и режимни разноски. В случая безспорно е установено, че В. Ц. е изготвял експертизи и се е явявал за изслушването и защитата им пред съд в качеството си на служител на МВР и във връзка с изпълнение на служебните му задължения по длъжностна характеристика, като за времето, през което е изготвял съответните експертизи, респективно се е явявал в съдебни заседания за изслушването и защитата им, Ц. е изпълнявал служебни задължения и е получавал ежемесечно възнаграждение от МВР. С отхвърляне на иска се стига до там, че ответникът за една и съща работа получава две възнаграждения – заплата от МВР и плащане от съответния съд. Твърди се, че явяването си пред съд като вещи лица служителите на НИКК извършват в рамките на установеното работно време, като тази дейност се включва в понятието „труд“ по смисъла на чл. 60, ал. 3 ЗМВР, съгласно която когато за извършването на експертиза е определен служител на МВР, ведомствата и органите, назначили експертизата, заплащат на МВР направените разходи за труд и консумативи и режимните разноски, съответстващо и на разпоредбата на чл. 22, ал. 1 от Наредба № 2/2015 г., в което следва да се включват и работата по защита на експертизата в съдебно заседание. Безспорно нормата на чл. 22, ал. 2 от Наредбата (обн. ДВ, бр. 82 от 2018 г.) действа занапред, но текстът на посочената норма конкретизира първата алинея на чл. 22, като уточнява, че и възнагражденията по чл. 21 от Наредбата – за явяване на вещото лице, което е служител на МВР пред съд за изслушване на изготвеното заключение, също се заплащат на министерството. Твърди се още, че по делото са ангажирани достатъчно доказателства, установяващи факта, че през процесния период ответникът е получил исковата сума (с изключение на сумата от 60 лв. по НОХД № 400/2017 г. по описа на Софийски апелативен съд) в качеството си на вещо лице по наказателни дела, образувани пред Софийски градски съд, Окръжен съд - Бургас и Софийски апелативен съд, която сума е следвало да постъпи в бюджета на ищеца и с която ответникът се обогатил за негова сметка. Освен това, въпреки наличието на служебно правоотношение с МВР, ответникът е попълвал

декларации по чл. 43, ал. 5 ЗДДФЛ за самоосигуряващо се лице по смисъла на КСО. По изложените аргументи ищецът моли съда да постанови съдебен акт, с който да отмени изцяло съдебното решение и да постанови друго, с което да уважи предявените искове като основателни и доказани. Претендират се разноси за двете инстанции. В открито съдебно заседание процесуалният представител на въззивника представя съдебна практика за сведение на съда, в противоположен смисъл на приетото в обжалваното решение.

Въззиваемата страна – В. В. Ц., чрез адвокат Д. Р., депозира писмен отговор, в който изразява становище за неоснователност на постъпилата въззивна жалба. Изложени са аргументи, че правилно първоинстанционният съд е анализирал релевантните за спора факти и доказателства, законосъобразно е приложил материалния закон като е обосновал краен извод за неоснователност и недоказаност на предявените искове. Моли се съдът да постанови съдебен акт, с който да потвърди като правилно и законосъобразно обжалваното решение. Допълнителни аргументи в същия смисъл са изложени и в писмени бележки, депозирани по делото, в които е посочена съдебна практика с аналогични правни изводи на изложените в обжалваното решение. Претендира се присъждане на разноси за адвокатско възнаграждение за въззивната инстанция, съгласно списък по чл. 80 ГПК.

Съдът, като обсъди доводите във въззивната жалба относно атакувания съдебен акт, становището на насрещната страна и събраните по делото доказателства, достигна до следните фактически и правни изводи:

Въззивната жалба е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК, от надлежна страна и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, поради което е процесуално допустима.

Разгледана по същество, съдът намира същата за неоснователна.

Предявени са осъдителни искове с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД от М.НА В.Р. срещу В. В. Ц. за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 632,95 лв., представляваща възнаграждения за работата на ответника като съдебен експерт - вещо лице, получени за периода 01.01.2016 г. - 30.06.2017 г. и сумата от 181,09 лв., представляваща обезщетение за забава, за периода 28.02.2018 г. - 23.12.2020 г.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата с изключение на случаите, когато следва да приложи императивна материалноправна норма, както и когато следи служебно за интереса на някоя от страните - т. 1 от ТР № 1/09.12.2013 г. по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС.

Софийски градски съд намира, че фактическата обстановка се установява така, както е изложена от първоинстанционния съд. Пред настоящата инстанция не са ангажирани доказателства по смисъла на чл. 266, ал. 2 и ал. 3 ГПК, които да променят установената от първоинстанционния съд фактическа обстановка. В тази връзка в мотивите на настоящия съдебен акт не следва да се преповтарят отново събраните в първата инстанция доказателства, които са правилно обсъдени и преценени към релевантните за спора факти и обстоятелства.

Предвид възприемането на установената от първоинстанционния съд фактическа обстановка, съдът достига до следните правни изводи:

Обжалваното първоинстанционно решение е валидно и допустимо, като при постановяването му не е допуснато нарушение на императивни материалноправни и процесуалноправни норми. Решението е и правилно, като на основание чл. 272 ГПК въззивният състав препраща към мотивите изложени от СРС, обосноваващи окончателен извод за неоснователност на предявените иски с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД. При правилно разпределена доказателствена тежест съобразно нормата на чл. 154 ГПК и изпълнение на задълженията си, посочени в нормата на чл. 146 ГПК, първоинстанционният съд е обсъдил събраните по делото доказателства, като е основал решението си върху приетите от него за установени обстоятелства по делото и съобразно приложимия материален закон, а във връзка с изложените във въззивната жалба доводи следва да се добави и следното:

Правилно първостепенният съд е дал правна квалификация на предявените иски като такива с правно основание чл. 59, ал. 1 ЗЗД и чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Съгласно чл. 59, ал. 1 ЗЗД, всеки, който се е обогатил без основание за сметка на друго, дължи да му върне онова, с което се е обогатил, до размера на обедняването. За да се уважи исковата претенция по чл. 59 ЗЗД следва да са налице следните кумулативни предпоставки: увеличение на имуществото на едно лице за сметка на имуществото на друго лице; обедняване на друго лице, свързано със съответното обогатяване, отсъствието на правно основание за обогатяването, обедняването на ищеца и обогатяването на ответника да произтича от един и същ факт или от обща група факти; да липсва друга възможност за правна защита на обеднелия. Обедняването на едно лице представлява намаляване на имуществото му, което може да се изрази в следните основни форми: 1/. намаляване на актива; 2/. увеличаване на пасива – възникване или увеличаване на задължения и 3/. извършване на разходи (включително и в труд). Съответно обогатяването на едно лице представлява имотно облагодетелстване, като например: увеличаване на актива – придобиване или запазване на права; намаляване на пасива – погасяване или намаляване на задължения; спестяване на разходи. За успешното провеждане на иск по чл. 59, ал. 1 ЗЗД не следва да съществува валидна договорна връзка между страните, нито да е налице възможност за ищеца да реализира правата си по друг ред. По отношение акцесорния иск по чл. 86, ал. 1 ЗЗД за присъждане на обезщетение за забава в плащането на главницата ищецът следва да установи, че главното парично задължение е възникнало, че е настъпила неговата изискуемост, както и че размерът на законната лихва възлиза именно на спорната сума. Така посочените елементи от фактическия състав на сочените правни норми следва да бъдат установени при условията на пълно и главно доказване от ищеца, което в случая не е сторено.

В конкретния случай от анализа на събраните по делото доказателства се установява по несъмнен начин факта, по отношение на който не е налице и спор между страните, че през исковия период от време ответникът е бил служител на НИКК – МВР на длъжност „главен

експерт“ в сектор „Документни изследвания“ към 01 отдел „Криминалистична техника“, а считано от 15.05.2017 г. – при НИК - МВР, като служебното му правоотношение е регулирано от правилата на ЗМВР до 01.02.2017 г., а след това от ЗДСл., както и че за същия период ответникът в качеството си на вещо лице по посочените от ищеца дела, образувани пред Софийски градски съд, Окръжен съд – Бургас и Софийски апелативен съд, е получил част от исковата сума от 572,95 лв. (с изключение на сумата от 60 лв. по НОХД № 400/2017 г.), представляваща възнаграждения за явяването му в съдебни заседания за изслушване на изготвени съдебни експертизи.

Единственият спорен между страните въпрос по същество във въззивното производство е свързан с това дали е налице основание за изплащане на процесните суми на ответника в качеството му на вещо лице по посочените в исковата молба дела, респективно обеднял ли е ищецът поради обстоятелството, че тези суми е следвало да бъдат изплатени на него.

Съгласно нормата на чл. 60, ал. 1 ЗМВР (в редакция ДВ, бр. 53 от 2014 г.), държавните служители, работещи по трудово правоотношение в АМВР и в научноизследователските и научно-приложни институти, които извършват експертизи и експерименти и дават експертни оценки и заключения, са органи на АМВР и на научно-приложните институти. Когато за извършването на експертиза е определен служител на МВР, ведомствата и органите, назначили експертизата, заплащат на МВР направените разходи за труд и консумативи и режимни разноски.

Неоснователен е релевирианият във въззивната жалба довод, че процесната искова сума е следвало да бъде изплатена на МВР, с позоваване на чл. 22 от Наредба № 2/29.06.2015 г. на министъра на правосъдието за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. Съгласно чл. 20, в приложимата за разглеждания период редакция преди изменението с ДВ бр. 82 от 05.10.2018 г., на вещото лице, включително и когато е служител на МВР, се заплащат разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, от органа, назначил експертизата, съгласно размерите, предвидени в Наредбата за командировките в страната, приета с ПМС № 72 от 1986 г. (ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с ПМС № 115 от 2004 г. (ДВ, бр. 50 от 2004 г.). Пътни, дневни и квартирни пари се заплащат за всяко явяване на вещото лице пред органа, назначил експертизата, или пред органа, който го е призовал. Разходите за пътни, дневни и квартирни, необходими за изготвяне на възложената експертиза, могат да бъдат изплатени на вещото лице и авансово с писмено разпореждане на органа, назначил експертизата. В чл. 21 от същата наредба е предвидено при явяване на вещо лице и отлагане на делото по независещи от него причини на същото освен разходите да се заплаща и възнаграждение в размер не по-малко от 20 лв.; такова възнаграждение, освен посочените в чл. 20, ал. 2 разноски, се заплаща и при явяване на вещото лице пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза. В чл. 22 е регламентирано, че когато за извършването на експертиза е определено вещо лице, което е служител на МВР, органите, назначили експертизата, заплащат на министерството направените разходи за труд, консумативи и режимните

разноски. При извършване на експертиза от вещо лице, което е служител на МВР, разходите за труд, консумативи и режимни разноски се установяват със сметка по образец, утвърден със заповед на министъра на вътрешните работи – чл. 23, ал. 3 от Наредбата.

На 06.11.2015 г. министърът на вътрешните работи е издал Заповед № 81213-1350 относно създаването на организация на дейностите по изготвяне на експертизи в МВР, определяне на разходите по изготвянето им и контрол върху приходите, които следва да постъпят в бюджета на МВР, предвиждаща изготвянето на сметки за направените разходи за извършените експертизи, включващи разходи за труд, режимни разноски и разходи за консумативи, на 04.12.2015 г. – Заповед № 81213-1477 за утвърждаване на разходи за консумативи по изготвяни експертизи (в т. ч. от НИКК) и на 18.12.2015 г. – Заповед № 81213-1544 за определяне на разходите за труд и режимни разноски, условията и начините за изчисляване на данъци при извършване на експертизи от експерти от звената на МВР, която впоследствие е изменена със Заповед № 81213-992 от 12.09.2016 г.

В случая не е спорно, че всички направени разходи за труд, консумативи и режимни разноски и възнаграждение за самите експертизи са били изплатени по банков път на Министерството, като в този смисъл ищецът не е претърпял вреда – разходите са били изплатени именно на него. В случая получените от ответника като вещо лице суми не касаят поетите от Министерството разноски, същите са били изплатени на основание чл. 21 от Наредбата (в актуалната към процесния период редакция), поради което не може да бъде обоснован изводът, че ищецът е обеднял поради обстоятелството, че сумата е следвало да бъде изплатена на него. В производството ищецът не доказва загуби и/или пропуснати ползи от явяването на ответника пред съд във връзка със защита на изготвените експертизи. Ищецът не е ангажирал по делото доказателства, че процесните суми съставляват реално сторени от него разходи по съответните експертизи, изготвени от ответника. Не се твърди и съответно не са представени по делото и доказателства относно създадени от ищеца правила за начина, по който се определят разходите на ищеца при явяване на вещото лице пред съд за изслушването му във връзка с изготвено от него експертно заключение. В обсъдените по – горе заповеди на министъра на вътрешните работи не се съдържа утвърден механизъм за определяне на разходите във връзка с явяването на вещо лице, което е служител на МВР и отлагане на делото по независещи от него причини, както и при явяване на вещото лице пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза. Ето защо недоказано остава по делото твърдението на ищеца, че в правната му сфера е настъпило обедняване, а ответникът от своя страна се е обогатил за негова сметка с получаването на процесните суми. Същите са изплатени на ответника в съответствие с действащата към момента правна регламентация в цитираната наредба.

Независимо от това, че ответникът е служител на МВР, той е следвало да получи определеното му в качеството на експерт по наказателни дела възнаграждение за явяване и изслушване в открити съдебни заседания, поради което за процесния период 01.01.2016 г. - 30.06.2017 г. следва да се приеме, че е налице годно основание ответникът да получи тези суми. Изплатените възнаграждения са добросъвестно получени от ответника. Едва след

допълнението на подзаконовия нормативен акт, обнародван в ДВ, бр. 82 от 05.10.2018 г., е създадена нова ал. 2 на чл. 22, според която определените възнаграждения по чл. 21, ал. 1 и ал. 2 в случаите, когато вещото лице е служител на МВР, се заплащат от Министерството. На посочената разпоредба не е придадено обратно действие, тъй като на основание чл. 14, ал. 1 и ал. 2 ЗНА обратна сила на нормативен акт може да се даде само по изключение, и то с изрична разпоредба, като обратна сила на нормативен акт, издаден въз основа на друг нормативен акт, може да се даде само ако такава сила има актът, въз основа на който той е издаден. В случая цитираната наредба е издадена на основание чл. 403, ал. 1 ЗСВ, в който не е дадена обратна сила на този закон. Следователно посочената норма се прилага по отношение на всички възнаграждения по чл. 21, след влизане в сила на процесното изменение - 09.10.2018 г., какъвто не е настоящият случай. Без значение за основателността на предявения иск е дали действието по явяване пред съда за изслушване и защита на експертното заключение представлява последният заключителен етап от извършването на експертизата, тоест се включва в понятието „труд“ по смисъла на чл. 60, ал. 3 ЗМВР, доколкото ищецът не е установил обедняването си с процесните суми, които не са претендирани в съответните съдебни производства като сторени разходи за експертизите.

По горните аргументи въззивният съд намира, че възнагражденията на ответника в качеството му на вещо лице по изброените дела за исковия период са получени от него на валидно правно основание, респ. не е налице обедняване в правната сфера на ищеца със сумата от 632,95 лв., доколкото липсва основание тези парични средства да бъдат изплатени на него. Следователно се налага изводът, че по делото не е доказан фактът на настъпили неблагоприятни изменения в правната сфера на ищеца чрез намаляване на имуществото му с исковата сума, която да е получена от ответника без основание и с която същия да се е обогатил. В допълнение следва да се посочи, че няма данни сумата от 60 лв. по НОХД № 400/2017 г. на Софийски апелативен съд да е била получена от ответника, което е допълнително основание за отхвърляне на иска за тази сума, както е посочил районният съд. Няма отношение и към спора, предмет на делото, попълнените декларации от ответника по чл. 43, ал. 5 ЗДДФЛ, доколкото не установяват някой от елементите на фактическия състав на чл. 59, ал. 1 ЗЗД. Ето защо изложените съображения в тази насока не следва да се обсъждат по същество. В допълнение следва да се посочи, че по идентични казуси е налице трайна практика на Софийски градски съд - решение № 260817 от 07.03.2022 г. по в. гр. д. № 9932/2020 г., III – В състав, решение № 2989 от 01.11.2022 г. по в. гр. д. № 12309/2021 г. – II – Е състав, решение № 2848 от 20.10.2022 г. по в. гр. д. № 3201/2022 г. – III – Б състав, решение № 2379 от 29.08.2022 г. по в. гр. д. № 14060/2021 г. – IV – Г състав, решение № 1955 от 20.07.2022 г. по в. гр. д. № 14445/2021 г. – III – Б състав, решение № 2218 от 12.08.2022 г. по в. гр. д. № 9424/2021 г. – II – Д състав, решение № 2184 от 09.08.2022 г. по в. гр. д. № 11310/2021 г. – II – В състав, решение № 1562 от 24.06.2022 г. по в. гр. д. № 12358/2021 г. – II – Б състав, включително на III – Б състав, с която е отстъпено от приетото в цитираното от въззивника решение от 04.03.2022 г. по в. гр. д. № 12820/2021 г. по описа на СГС, ГО, III – Б състав, която се споделя и от настоящия съдебен състав. След като не са установени в кумулативна даденост всички елементи от фактическия състав на нормата

на чл. 59 3ЗД, така предявеният иск се явява неоснователен и недоказан и правилно е отхвърлен. Предвид неоснователността на главния иск, неоснователен е и акцесорният иск по чл. 86, ал. 1 3ЗД. Първостепенният съд като е достигнал до същия правен извод е постановил правилен и законосъобразен съдебен акт, който следва да бъде потвърден на основание чл. 271, ал. 1 ГПК включително в частта за разноските.

С оглед изхода от правния спор и предвид изричната претенция на въззиваемата страна - ответник за присъждане на разноски на основание чл. 273 ГПК, вр. чл. 78, ал. 3 ГПК въззивникът - ищец следва да бъде осъден да заплати на въззиваемия - ответник сторените от него разноски за настоящата инстанция в размер на 150 лв., реално платено адвокатско възнаграждение за процесуално представителство във въззивното производство.

Воден от горното, Софийски градски съд, III - В състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20140235 от 16.06.2021 г. по гр. д. № 65059/2020 г. по описа на Софийски районен съд, I ГО, 33 състав.

ОСЪЖДА М.НА В.Р., с адрес: гр. София, ул. „*****9, да заплати на В. В. Ц., ЕГН *****, с адрес: гр. София, ж. к. „*****, със съдебен адрес: гр. София, бул. *****, чрез адвокат Д. Р., на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 273 ГПК сумата от 150 лв. (сто и петдесет лева), разноски за адвокатско възнаграждение пред въззивната инстанция.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване по аргумент на чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____